

Stanovisko náměstka ministra zdravotnictví a předsedy Komise pro výživu kojenců a malých dětí ke kulatému stolu organizovanému pro podnikatelské subjekty na Ministerstvu průmyslu a obchodu dne 10. 10. 2023

Marketing komerční umělé výživy pro děti, dudlíků a lahví je dlouhodobě jedním z největších faktorů podkopávajících kojení. Čím dál více zasahuje do do svobodného a informovaného rozhodování žen (rodičů) o výživě dětí a je vysoce sofistikovaný a nezřídka podprahový. Cílí jak na ženy (rodiny), vč. explicitního cílení na ženy již kojící, tak i na osoby kolem nich, zejména zdravotníky a zdravotnice, od kterých ženy očekávají nestranné informace. Marketing komerční dětské výživy manipuluje s emocemi, rodičovskými očekáváními a vědeckými informacemi. Nabourává tak nejen důvěru žen v kojení a schopnost kojit, ale i přetváří společenské a lékařské normy. Studie ukazují, že mj. zneužívá standardního chování novorozenců, jako je buzení v noci v důsledku kratších spánkových intervalů, aby znejistěl rodiče a společnosti prodaly svoje produkty.¹

Mezinárodní kodex marketingu náhrad mateřského mléka ve znění navazujících rezolucí Světového zdravotnického shromáždění je **efektivním nástrojem, prostřednictvím kterého lze na tyto trendy reagovat**. Z nejnovějšího mezinárodního srovnání vyplývá, že při zásadním omezení přímých i nepřímých komerčních vlivů na rodiče, ovlivňujících jejich rozhodování o výživě dítěte a nabourávajících důvěru ve schopnost žen kojit, stoupá podíl výlučně kojících dětí v prvních 6 měsících věku až o 20 procentních bodů a státy plně implementující Kodex pak zároveň překonávají hranici 50 % výlučně kojících dětí v 6 měsících.

Zároveň **Kodex chrání i nekojené děti**. Stanoví požadavky na kvalitu komerční mléčné výživy, její bezpečnou přípravu, skladování i podání. Zajišťuje, aby rodiče získali adekvátní informace o umělé komerční výživě a jejím bezpečném používání, pokud je potřebují.

Při přípravě legislativy **nemá stát povinnost konzultovat stranu, která má být regulovaná pro vysoce nežádoucí jednání**, jímž tak zjevně ingeruje do politiky veřejného zdraví a poškozuje ve svém důsledku celou českou společnost. Je na jeho uvážení, zda, kdy a jak ji do legislativního procesu přizve. Ve vztahu k výživě dětí **Světová zdravotnická organizace a UNICEF shodně nedoporučují zapojovat dotčené podnikatelské subjekty do přípravy právních předpisů** či politik a všechny případné připomínky a návrhy od těchto aktérů transparentně dokumentovat, vč. odpovědi na ně. V českém kontextu je tedy jejich **zapojení vhodné nejdříve v mezirezortním připomínkovém řízení**, kde je komunikace převážně písemná a přístupná všem připomínkujícím místům (u legislativních materiálů i veřejnosti prostřednictvím veKLEP), a je tedy možné výše uvedené požadavky dodržet.

Pro zvážení přijetí toho či ono legislativního opatření je totiž **klíčové, zda dostatečně chrání sledovaný veřejný zájem, který se v tomto případě mj. dotýká mezinárodních lidskoprávních závazků České republiky**. Nikoliv, zda vyhovuje soukromým zájmům vybraných společností a asociací, jež je zastupují, na úkor zdraví našich budoucích generací a jejich matek. Lobbistické snahy oslabovat potřebnou regulaci marketingu komerční umělé výživy, dudlíků a lahví jsou natolik významnou

---

¹ The Lancet: *Breastfeeding Series 2023*, dostupné online na: <https://www.thelancet.com/series/Breastfeeding-2023>; WHO/UNICEF: *How the marketing of formula milk influences our decisions on infant feeding*, 2022 dostupné online na: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240044609>.

překážkou implementace Kodexu, že byly jedním z hlavních témat Globálního kongresu WHO a UNICEF k implementaci Kodexu, který proběhl 20.-22. června 2023 v Ženevě.

Dne 4. 10. 2023 přijala Komise pro výživu kojenců a malých dětí (mezirezortní a mezioborový poradní orgán ministra zdravotnictví) usnesení, jímž se z výše uvedených důvodů vymezila proti pořádání tohoto kulatého stolu. Ministerstvo průmyslu a obchodu se **přesto přes náš nesouhlas rozhodlo tuto akci uspořádat.**

Je přitom naprosto logické, že s chystanými změnami nebudou zástupci výrobců umělé výživy souhlasit protože vaším zájmem je, abyste udrželi současné legislativně prostředí. Někteří leaderi trhu s komerční umělou výživou pro děti popsali už v roce 2014 právní systém České republiky jako „velmi neúčinný“, přičemž místní legislativu označili za „vágní“.

Jsem rád, že se v rámci dnešní diskuze určitě shodneme na tom, že současný právní rámec marketingu komerční umělé výživy pro děti, dudlíků a lahví je nedostatečný. Nicméně ani opakované snahy o autoregulaci, se bohužel neukázaly jako funkční. **V takto zásadních otázkách týkajících se zdraví totiž autoregulace komerčních subjektů není zcela vhodná, hranice této činnosti, vzhledem k dopadům do veřejného zdraví, musí nastavit stát.** Obdobně jako v případě marketingu léčiv.

Vláda již 27. září potvrdila svůj záměr sladit naši legislativu s Kodexem. Rád bych věřil, že dnešní kulatý stůl nepovede k oslabení připravovaných opatření.

Josef Pavlovic
náměstek ministra zdravotnictví
josef.pavlovic@mzcr.cz